

A tall palm tree stands in the center of a courtyard, its trunk reaching the top of the frame. Behind it is a two-story stone building with several windows, some with dark shutters. The sky is a pale, overcast blue. The overall scene is a quiet, historic town square.

Sant Jaume
FESTES 2012
Santanyí
DEL 17 AL 29 DE JULIOL

Sant Jaume
FESTES 2012
Santanyí
DEL 17 AL 29 DE JULIOL

am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Ajuntament de Santanyí
Regidoria de Festes

Coberta
Ses Cases Noves. Casa de Cultura de Santanyí
Fotografia Estudi Bordoy

Índex

Salutació	5
Per les ones de la mar, comandacions rebreu. <i>Miquel Pons</i>	6
Terra de gent salada. <i>Catalina Vidal</i>	10
Festes de Sant Jaume 2012	12
I concurs camiseta Sant Jaume 2012	19
Acta de lliurament del XXVII Premi Bernat Vidal i Tomàs	20
Uns versos que s'inscriuen a la tinta santanyinera. <i>Pau Vadell i Vallbona</i>	21
Les Cases Noves i la Bassa Juana. <i>Cosme Aguiló</i>	22
Pressupost municipal any 2012	31
Demografia i padró d'habitants	32

Salutació del batle

Em permetreu que us dirigeixi unes breus paraules amb motiu de la festivitat de sant Jaume, ja que com un vol de falcó s'ha esmicolat un any més de la nostra existència. Fitada al bell mig de l'estiu, la festa de sant Jaume, a més d'experiència religiosa per als creients, és això: pausa del treball, sana diversió, bulla rítmica de cossos en moviment i freqüència de somriures que il·luminen les cares. Tot i això, som ben conscients que els temps que corren no són els millors per a l'esbarjo, però això no ens ha de privar de poder passar aquest lapse festiu de la manera més bona possible, acompanyats de la gent que estimam, dels amics als quals ens lliga una fraternitat d'ànima.

Que s'allunyin, més enllà de la ratlla de l'horitzó, les malalties, els maldecaps, les preocupacions, els grums que donen regust de ruda a l'existència! Us ho dic, perquè és el meu desig que aquests dies, tan entranyables per a la nostra col·lectivitat, constitueixin per a tots vosaltres un verger de repòs, un massatge restaurador, un estany edulcorat amb una felicitat immensa, en el qual la salut del cos, la claredat de l'enteniment i el goig de viure, en general, hi siguin marques tan espontànies, naturals i abundoses com l'aigua a la mar, com el fullatge en el cor del bosc, com la claror de l'astre rei en punt de migdia.

Molts anys i bones festes.

Miquel Vidal Vidal
Batle de Santanyí

am
santanyí
ES CÒPIA
DIGITALITZADA

Per les ones de la mar, comandacions rebreu. L'art a Santanyí

Miquel Pons

Començar un treball amb el feixet d'il·lusions, com si anassis a escarada, comporta una petita aventura per la decreixença o la mancança d'informació. La història de Santanyí no és sols aquella amagada sota les pedres prehistòriques o descoberta per la rella d'una arada o empescada per una xarxa de barca de bou o ..., ja s'ha feta llum verda pels estris d'uns pobladors anònims com aquelles que el Vicari de s'Alqueria Blanca entregà a la S.A.L, desenterrades de sa Cova de sa Madona, o aquelles espases rescatades per uns joves a Can Jordi o les esteles funeràries clarament santanyineres presents al museu d'Artà, o a la Ceres de Son Morlà, l'Apol que sembla definitivament santanyiner i que jo sàpiga mai reclamat com són els bous de Costitx, com també el conjunt depositat per una família de Santanyí al Museu de Mallorca, des d'una pica, ceràmica negra, escudelles, ... Tota la somada de valor i sentiment o les àmfores estimades i besades per la marisqueria, fins a fer una mateixa àmfora, anònima o signada per qui la treballa.

I l'altra història, la guerra, lluita entre patriotes enemics o entre els germans de sang, amb ideologies no bessones o aquells que estimen tant la llengua heretada, que l'han ennaltida fent-la poesia, novel·la, glosa, element d'investigació .... Tot plegat és la història d'identitat nostra, història ja en els llibres

L'arxiduc Lluís Salvador d'Habsburg i Lorena

o ja investigada i que s'escriu, ja sia la biografia d'una persona, el topònim de vora mar o de la terra, del comellar o del puig, el nom d'una flor, d'un aucell, d'un peix, d'una tonada, d'una oració, ... perquè s'incrusti a les fibres de la memòria.

Per sort podem gaudir dels bons treballs, dels variats treballs. Cada dia és un dia d'aprendre coses, d'estudiar-les, de feinetjar-les amb amor, de compartir si es dona la circumstància.

La meva dèria va per molts de camins al servici de la inquietud. Tenc la sort que m'acompanyen els anys i la memòria, l'amor repartit. Aquest any de 2012, el meu intent es historiar les arts a Santanyí i continuar historiant-lo. Santanyí ha tingut alts i baixos, moments obscurs i moments d'esplendor. Pel que fa a les primers notícies, repetesc donar per superat, historiat, encara que hi ha límit, la part de la història emergida que denuncia l'historiador vell. No estudiaré el Roser, sempre he valorat la seva conservació, ni els restes de la murada, la Porta Murada, les pedres escultrades de les façanes i els símbols de la vila. No cerqueu novetats. Les notes tenen molt poc de personals. Molt al contrari, és el producte d'una nova lectura i l'admiració a les pàgines i gravats i dibuixos, legat d'aquest esperit humanista investigador, mogut per l'interès per les grans coses i les petites de la llar dels pobres i humils a la riquesa dels palaus, cases de possessió, monuments i tot el que podeu imaginar. La persona, l'intel·lectual mogut per tot fet i fet personatge integrat a la vida amb tots els seus caires. És el singular l'arxiduc Lluís Salvador d'Habsburg i Lorena, nascut a Florència al 847, arxiduc d'Àustria, noble de curiositats de tota casta i arreu del món. La venguda a Mallorca de rigorós incògnit, fou al 1864 amb la curiositat tan pelegrina com per estudiar els escarabats i ho entendrien els comtes de Formiguera que el tenien com a hoste? Com li encantaria Mallorca que el 1872 ja comprà Miramar? L'arxiduc no era un turista de pa amb fonteta. A la part nord de Mallorca compra i compra terres i possessions que foren ancores de salvació per propietaris, senyors, amos, pagesos necessitats. Al 1913 amb el luxós vaixell Nixe recorr

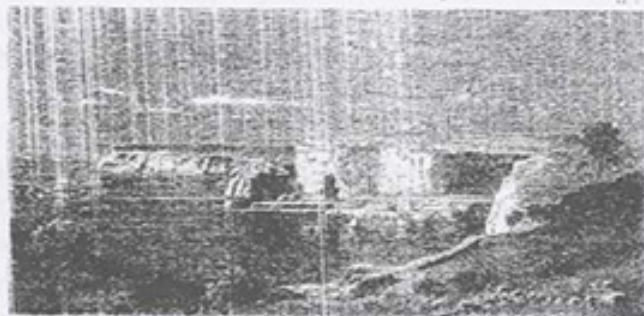

Cala Figuera.

el Mediterrani visitant tot allò que la curiositat li exigia. El Nixe era la llar a la mar, el que l'acollia dies i dies i que, a la vegada, era el balcó que li permetia contemplar, admirar, estudiar, dibuixar la verge corona de cales, calons, roquissars... que llavors enriqueixen Mallorca. A un de tants de viatges el Nixe entraria per la boca de Cala Figuera. I com quedaria d'estassiat contemplant la Y grega, oberta al Caló d'en Busques i al Caló d'en Boira, topònims casolans, absents a les cartes marítimes. Que fallà perquè el viatger no adquirís Cala Figuera? Ni els papers ni els ancians en tenen notícia. De fer-se la barrina, tal volta una bellesa santanyinera hauria succeït a l'apasionada Catalina Homar. Tenia aleshores, Mateu Obrador coneixença de la misèria quan escriu que els santanyiners f-ravilers van a cercar el pa fora del terme?

La veritat és que Cala Figuera l'inspirà més paraules que dibuixos. Sí que ens legà

Embocadura de Cala Santanyí prop de la Torre Nova.

dues visions des Pontàs, llunyanes les dues i una lligada als penya-segats. En canvi, em deleità la panoràmica colorejada de Portopetro, amb la torre un tant estilitzada i ben conservada. Un vaixell en les immediacions de la Cova Figuera, dues cases aïlades, una deu ser sa Punta i l'altra sa Punta Mitjana. A la serralada del darrer ter-

me, el Puig de ses Mamelles. De Santanyí a Die Balearen s'hi troba sa Porta Murada i la pedra viva obrada i barroca al coll de la cisterna de Consolació. Gràcies al dibuix publicat tenim el testimoni de la pujada a Consolació de l'arxiduc i equip d'artistes obedients a la seva voluntat. Es donen distintes versions de la separació de Mateu Obrador. No conec cap dibuix de l'arxiduc a llapis o tinta, del nostre terme, en canvi dibuixà Portocolom, Formentor, Bec de Farrutx, el castell de Cabrera, i tants d'altres per recordança de l'abast de la seva mirada a dos fidels servidors. Un detall de la humanització del paisatge portopetrer és la presència d'un caçador armat d'escopeta i el ca de caçar.

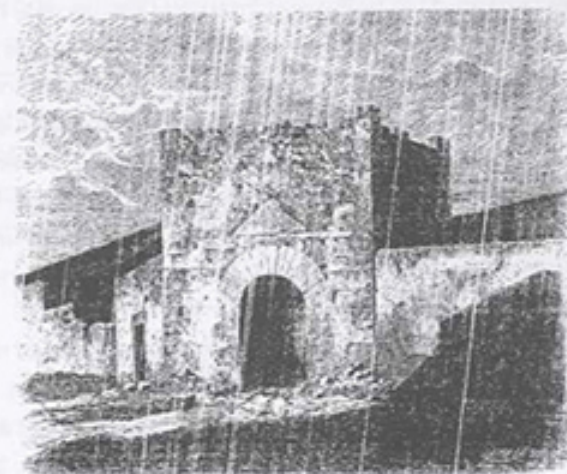
Anomena s'Estret des Temps i segueix "Formós es presenta el promontori de la torre de Santanyí". Deu referir-se a sa Torre d'en Bèu. "Entre Cala Llonga i cap de ses Salines...", a l'oest és una de les puntes que més sobresurten de la costa. Estreta com si fos

un riu que penetra ben endins ens apareix la cala anomenada port de Santanyí, des d'on a mà esquerra la carretera principal que va des del mar a Santanyí i condueix a dos carregadors, aquests consisteixen en una esllavissada a cada banda amb escales al costat. El dit port que no és més que una simple cala, la profunditat de 16 brases... té riba rocosa i forma dues giragonses... Damunt el promontori d'entremig hi ha una caseta construïda dins les roques amb un rellotge de sol i portal per hissar-hi barques... Per tot l'entorn creixen pins melis que formen un bell pinar en les dues cales i escampen una ombra benèfica".

Els gravats, malgrat certes equivocacions, mostren la vorera de mar, antany dilatadíssima, d'aigües de tots els colors; de totes les clarors, ens acompanyen al dia del Gènesi allunyat d'un futur apocalíptic.

Les notes anteriors corresponen a una part de la història de Santanyí. Don per coneguda la prehistòria i la història antiga amb la presència romana. Una vegada arribada la calma a la nostra dilatada vorera de mar, comença un altre Santanyí i gràcies a la intervenció del capità Antoni, saladina, pólvora i valentia.

Si l'estudi se centra amb s'Arxiduc, no es pot oblidar la tasca de Jeroni Berard i de Sola (1742-1795), estudiós i dibuixant, virtuós del borbonisme, que ens legà un perfil parcial de la vila de Santanyí destacant el Roser i l'armadura de la bastiment de l'església nova, tota una assegurança que el disseny és posterior a 1786, quan el rector Nicolau Pons posà la primera pedra, pedra angular de la mateixa pedra i de la fe.

Porta Murada a Santanyí.

Miquel Pons

Cala Figuera

De la Real Asociación de Cronistas Oficiales
i cronista de Santanyí

am
santanyí
ES CÒPIA
DIGITALITZADA

Terra de gent salada

Catalina Vidal Oliver

Quan s'acosten aquests temps en què els dies s'allarguen i el sol amara de tebior la terra; quan el cant de les falzies i el vol de les oronelles omplen els carrers, quan els camps sembla que s'empegueixen i les seves galtes se pinten del color de les roselles i la blancor de l'ametller s'ha fos en el verd ametlló, és llavors quan els cors s'eixamplen per donar la benvinguda a un nou estiu. I aquí els estius són uns altres estius, distints als de la resta de la bolla; el sol daura la nostra vila, l'oratge fa que els fassers ballin danses i un perfum de ramell de fruita madura envaeix la plaça en dies de mercat.

I és que sempre he cregut que quan el món no era món i l'home no devia ser home, el Creador no va escatimar en res quan posava els fonaments del que volia que fos "ca nostra". S'assegurà de bastir d'alts penyals d'aram –com diu el poeta–, que es miren dins un mirall blau i es pentinen amb platges de flocs d'arena, tot perfumats de fonoll i engalanats de flor de romani. Cobrí el sòl amb un tel vermellós de terra callosa que debades gemega d'assedegada que està, i que només troba consol quan veu guaitar els fadrins⁽¹⁾ o en Jordà⁽²⁾.

Davant tal vitrina qui s'estranya que, quan el món va ser món, l'home reparàs aquest raconet i el fes seu? D'aquesta manera, tots els qui han passat per aquí han deixat les seves petjades forjant així el santanyiner de soca-rel. Ja el primer hoste a la nostra contrada, tot voltant el 2500 abans de la nostra era, trià per instal·lar-se on fa olor a salistre, gust a saladina, privilegiada balconada sa de la cova de n'Ebrí o s'Estret des Temps. Encara que varen haver de passar gairebé vuit centúries perquè s'agossaràs a pujar les primeres navetes per ses Talaies de'n Barrió o pes Rafal. I així, a poc a poc, aparegueren els primers poblats talaiòtics un poc més terra endins. Megàlits per habitatge; talaiots que encara avui presideixen com savis ancians, estotjats dins l'oblit. D'altres santanyiners veran l'arribada de grecs i romans, als qui manllevaren la seva llengua, el llatí; una llengua que es va veure sempentejada per l'arribada dels sarraïns. I així, fent envant dins la nostra història, el nostre poble es va veure habitat per gents arribades de terres poc conegudes fins aleshores; noms i llinatges que ens deixaren un llegat inusitat, sobretot quan a toponímia. Noms com Al Faddan al Kabîr⁽³⁾, Al Munya⁽⁴⁾, Binilassar⁽⁵⁾..., que hagueren de desaparèixer de l'usança amb l'entrada de les tropes del Rei Jaume II, el que, al

reialme de Mallorca i damunt l'antiga alqueria, traçà el nou Santanyí. Un poble que co-braria, amb el temps, una fesomia empal·lidida per la pedra amb què s'aixecaven els nous gegants cristians segellats amb l'escut quadribarrat.

I un poble que ha arribat a ser el que nosaltres coneixem gràcies a la simbiosi de tots aquests ciutadans de l'antigor. Cadascun d'ells ha posat la llenya del seu saber, de la seva manera de fer, de la seva mà, dels seus tresors, dels seus secrets... I de llavors ençà han estat moltes, infinites, les mirades encisadores, tendres, dolces i enlluernades cap aquesta terra de gent salada que ha estat retratada, esbossada i escrita per tants d'artistes que se n'han enamorat.

Nosaltres, santanyiners d'avui, no som més que fills de tot aquest tarannà, hereus del caliu que ens han deixat i que volem i sabem tenir viu. El sabem péixer perquè no ens manquen ments privilegiades del coneixement, paraules que emanen dels versos, boques per veus abocades a la partitura, mans esquinçades pel cisell, artistes de bambolina, ni esquadres fora traça, ni crits per la nostra llengua, ni pinzells sense empastifar, torns emmascarats de fang, ni aclucades d'ull darrere un retrat, ni artesans de mans falagueres, ni cors sense bategar per tot allò que consideram "lo nostro", ni ànimes sense apreciar el raconet més petit, el tresor més senzill...

Fruïm i estimem plegats, idò, tots aquests plaers que, de franc, són nostres.

Primavera 2012

1- Els fadrins de Santanyí, nom d'uns núvols que solen portar les primeres pluges tardorals. És una teringa de nuvolets petits que van seguits d'altres que van augmentant de mida i apareixen al nostre indret.

2- Jordà, nom de núvol-cúmul molt renouer, però que porta poca pluja i que surt pel llevant, per damunt Cabrera.

3- Al Faddan al Kabîr, -en àrab "camp gran"-, i devia referir-se al camp de'n Torrella.

4- Al Munya, -en àrab "lloc de repòs"- i es referia a S'Almunia.

5- Binilassar, nom àrab de l'actual San Danús.

Festes de Sant Jaume 2012 **Santanyí** **Del 17 al 29 de juliol**

Dimarts dia 17 de juliol

- ▶ **A partir de les 10.00 h inici Curs de ball** per a nins i nines (de 4 a 5 anys i de 6 a 12 anys) funky jazz i hip-hop... Per a informació i inscripcions, al telèfon: 659 40 22 31.
- ▶ **A les 19.30 h Inauguració de l'exposició** de pintura *Querido Busser* de Camargo. A la *Casa de Cultura Ses Cases Noves* (carrer de s'Aljub, 22)
- ▶ **A les 21.15 h Amollada de coets.** Comencen les FESTES!!!
- ▶ **A les 21.30 h Pregó de les Festes de Sant Jaume 2012** a càrrec de Isabel Vidal Munar. A l'església de Sant Andreu.
A continuació, concert a càrrec de Poema Harmònic (filial de la Coral Universitat Illes Balears), sota la direcció de Joan Company.

Dimecres dia 18 de juliol

- ▶ **A partir de les 10.00 h Curs de ball**
- ▶ **A les 18.00 h A s'Abeurador, concurs de dibuix** per a tots els nins i nines fins a 14 anys. Ho organitza: Associació de Mestresses de Casa Nuredunna de Santanyí.
- ▶ **A les 21.30 h A la Plaça Major TRADICIONAL SOPAR A LA FRESCA** de pa amb oli. Per poder sopar haureu d'adquirir uns tiquets. El preu dels tiquets és de 5 € i es poden adquirir, fins dilluns dia 16 de juliol, als següents llocs:
  - Supermercat Spar
  - Bar Can Piquer
  - Bar Cas Mosson
  - Perruqueria Pels Pèls (Cala Figuera)

Dijous dia 19 de juliol

- ▶ **A partir de les 10.00 h Curs de ball**
- ▶ **A les 17.00 h Horabaixa a les piscines municipals** amb diverses curses de natació i jocs dins l'aigua. Les inscripcions s'han de fer 48h abans a les mateixes piscines.
- ▶ **A les 22.00 h ORDI BROIX** vos convida a la Mostra de ball de bot pel seu 30è Aniversari. A la *Plaça Major*

Divendres dia 20 de juliol

- ▶ **A partir de les 10.00 h Curs de ball**
- ▶ **A les 11.30 h Taller de jocs tradicionals** (5 a 8 anys): Els joves aprendran a jugar com ho feien els seus padrins i padrines mitjançant jocs senzills i aprofitant materials de l'entorn. Lloc: *Ses Cases Noves*. Inscripcions al Facebook de Montorosport o al 665216680. A càrrec de: MONTOROSPORT.
- ▶ **A les 16.30 h Jornada Medioambiental infantil:** aprèn a respectar el medi ambient cantant i ballant de la mà d'en Joanet Recicles i del grup Simpàtics amb els seus viatges imaginaris.
Al *Camp municipal d'Esports*
- ▶ **A les 20 h partit futbol 7: Veterans del Santanyí — Penya Barcelonista dels Tamarrells,** al pavelló municipal de Santanyí
- ▶ **A les 21.00 h Santanyí Rock 2012** amb els grups Toni Monserrat, The Black Beards, Misty Mountain, Dropkick (vengut d'Escòcia) i The Others.
A la *Plaça Major*

Dissabte dia 21 de juliol

- ▶ A partir de les 10.00 h Curs de ball
- ▶ A les 18.00 h Al camp d'en Torrella, tirada local al colomí a braç mecànic.

Ho organitza: Societat de Caçadors de Santanyí

- ▶ A les 19.00 h Partit de futbol entre el CE Santanyí i el CD Espanya de Lluçmajor. Al camp municipal d'Esports
- ▶ A les 20.00 h Presentació del llibre *Nunc d'Hilari de Cara Casaleiz* guardonat amb el XXVII Premi de poesia Bernat Vidal i Tomàs. Hi intervindran Francisca M. Vidal, regidora de Cultura, i Miquel Vidal, batle de Santanyí. A la Casa de Cultura Ses Cases Noves
- ▶ A les 22.30 h "VERBENA CAMP" amb les actuacions de les orquestres OASIS, CHAMPAGNE i la DJ MARIA PATATILLA.
A la Plaça Major.

Diumenge dia 22 de juliol

- ▶ A les 9.30 h Volta amb bicicleta. La partida serà a la Plaça Major i l'arribada a sa Residència.
Ho organitza: Renault Santanyí i Ferreteria Mestre.
- ▶ A les 19.30 h Demostració de ball modern: hip-hop, funky jazz, ragga... a càrrec de l'Acadèmia Move and Dance.
Darrere el Teatre Municipal.
- ▶ A les 22.00 h Nit de sarsuela amb Pedro Fuentes, Álvaro Chaves i Silvia Fluixà, acompanyats per la Banda de Música de Santanyí, dirigida per Pere Vallbona Plazas. Al decans, es lliurarà la beca Sam Spence i al final totes les corals del terme interpretaran *Let All The Earth Be As One*, obra escrita pel compositor Sam Spence i dirigida per ell mateix.
A la Plaça Major

Dilluns dia 23 de juliol

- ▶ A les 11.30 h Taller de jocs del món (5 a 8 anys): els joves recorreran el món mitjançant jocs populars de diferents països. Lloc: ses Cases Noves. Inscripcions al Facebook de Montorosport o al 665216680. A càrrec de: MONTOROSPORT.
- ▶ A les 17.30 h Horabaixa de jocs inflables i sabonera.
Al camp municipal d'esports
- ▶ A les 21.30 h, Mou-te amb el Stil Duo, ball de saló i balls en línia.
A la Plaça Major

Dimarts dia 24 de juliol

- ▶ A les 18.00 h Sortida de dimonis i caparrots que acompanyats pels xeremiers del terme faran la cercavila pel poble convidant la gent a la festa.
A la Plaça Major.
- ▶ A les 19.00 h Corregudes de cintes i carreres de joies per a totes les edats.
A la Plaça Major.
- ▶ A les 23.00 h NIT DE PATXANGA SANT JAUME 2012 amb les actuacions de ORQUESTRA MARBLAU, OSSIFAR RIVAIVAL, THE PIKOS PARDOS i els DJ's locals djMarxi (Marxifesta) i Xisco.
Al camp municipal d'esports

DIMECRES, DIA 25 DE JULIOL, FESTIVITAT DE SANT JAUME APÒSTOL

▶ A les 10.30 h Albada amb la Banda Municipal de Música de Santanyí.

▶ A les 11.00 h Ofici solemne en honor a Sant Jaume. Presidirà i predicarà mossèn Àngel Reigades Ramon, rector de Porreres. Cantarà la Coral de Sant Andreu de Santanyí, cor parroquial i poble acompanyat a l'orque per Mateu Oliver i Francesca Suau.

▶ A les 12.00 h Interpretació de *La Balanguera* per la Banda Municipal de Música de Santanyí.

▶ A les 19.00 h Festa de les persones majors de Santanyí.
A la Residència de la tercera edat.

▶ A les 22.00 h Vine a la comèdia *Mítig!* A càrrec de la companyia Xamo Xamo
Al camp municipal d'esports.

▶ A les 24.00 h GRAN CASTELL DE FOCS ARTIFICIALS a càrrec de la Pirotècnia Europlá.
Al carrer Bernat Vidal i Tomàs (devora el Bar Sa Creu).

Dijous dia 26 de juliol

▶ A les 11.30 h Taller de bombolles gegants (5 a 8 anys): els joves aprendran a construir un pal per fer bombolles gegants, que podran utilitzar després per realitzar les bombolles més grans que mai hagin vist. Inscripcions al Facebook de Montorosport o al 665216680. A càrrec de: MONTOROSPORT.
A ses Cases Noves

▶ A les 11.30 h. Comença el curs de teatre: *Improvisació i relacions* impartit per Jeroni Guíem Obrador. Inscripcions i horaris a acordar— dad@jeroniguim.com i telèfon 647 164 507. Comença dia 26 de juliol i acabarà el 10 d'agost amb una mostra. Es paga (*Hi ha "aire acondicionat"*). Grups: adults, joves i nins.
Al Teatre Principal de Santanyí

▶ A les 21.00 h. Projectió de la pel·lícula *Campanilla y el gran rescate*. Apta per a tots els públics i especialment recomanada per a la infància. Entrada gratuïta i aforament limitat.

Al Teatre Principal de Santanyí

Divendres, dia 27 de juliol

▶ A les 11.30 h Taller de Fabricació d'avions de paper i competició (5 a 8 anys): Els participants aprendran amb paper reutilitzable a construir avions de paper de diversos tipus, després hi haurà varies competicions de llançament. Inscripcions al Facebook de Montorosport o al 665216680. A càrrec de: MONTOROSPORT
A ses Cases Noves

▶ A les 17.00 h DIADA D'EDUCACIÓ VIÀRIA a càrrec de la policia local. Es muntarà el Parc mòbil de l'Ajuntament amb les bicicletes i els karts.
Al camp municipal d'esports

Dissabte dia 28 de juliol

▶ A les 20.30 h CURSA A PEU SA CHALLENGER DE SANTANYÍ
Informació: www.apuntameya.com
(vegeu-ne programes a part). Organització: Regidoria de Joventut i Esports

▶ A les 23 h FESTA TIC-TAC: vine amb la camiseta de Sant Jaume i participaràs en un sorteig d'un sopar per a dues persones.
Aquesta serà una festa diferent, un vespre marcat per les agulles del rellotge. Si vols participar en els diferents sortejos que hi haurà al llarg de la nit, has d'arribar a la festa abans de les 23.45 h.

A les 00 h direm adéu a les festes d'enguany menjant 12 olives (heu de pensar a dur-les de ca vostra). Si algú no hi pensa, les podrà substituir per 12 .....
I festa amb djMarxi (Marxifesta) i Xisco.
Al camp municipal d'esports
Organització: Regidoria de Joventut i Esports

Diumenge dia 29 de juliol

► A les 10.30 h Descansats uns i fora dormir els altres, partirem d'excursió a s'Amarador amb carros, cavalls, egües, ases, mules, someres, tractors o ... **Que cadascú dugui capell (enguany no en repartirem), protecció solar i pa i taleca.**

La partida serà a la Plaça Ramon Llull

A les 14.00 h dinarem tots plegats.

Podeu apuntar-vos fins dijous dia 26 de juliol de les 09.00 h a les 14.00 h a l'Ajuntament de Santanyí (Lluc Verger).

FESTA TIC-TAC:

L'entrada a la festa serà a partir de les 23 h.

A les 00.00 h direm adéu a les festes d'enguany menjant 12 olives (heu de pensar a dur-les de ca vostra). Si algú no hi pensa, les podrà substituir per 12 .....

A les 1.00 h farem el sorteig per a un carnet jove,

A les 2.00 h sorteig d'un sopar per a dues persones.

A les 3.00 h ballarem la cançó + estiuença de tots els temps.

A les 4.00 h ens acomiadarem d'aquesta festa amb una inflada de globus i un repicar de campanes.

NOTA: tots els actes són gratuïts excepte el sopar de pamboli, el curs de ball modern i el curs de teatre.

Molts d'anys i bon Sant Jaume a tothom!!!

Camiseta Sant Jaume 2012

L'Ajuntament de Santanyí aquest any com a novetat ha presentat a través de la Regidoria de Joventut el I Concurs Camiseta Sant Jaume 2012. La raó d'aquest concurs era escollir el disseny de la camiseta per Sant Jaume que trasmetés millor els ideals de la nostra Festa. Els participants en aquest concurs han estat joves d'entre 12 i 20 anys empadronats al municipi de Santanyí. Se podien presentar al concurs de forma individual o col·lectiva. El tema de la camiseta era les festes de Sant Jaume, el disseny era totalment lliure i podia incloure un dibuix, una frase o qualsevol combinació d'ambdues coses. Cada concursant podia presentar una sola obra. En total hi ha hagut 40 participacions, la qual cosa, per ser el primer any trobam que està molt bé.

El termini de presentació fou del dilluns 21 de maig 2012 i finalitzà el dijous 7 de juny 2012.

El jurat va estar format per membres de l'Ajuntament de Santanyí i de la vida cultural del poble. La tria del millor dibuix es va fer dia 8 de juny a les 12 del migdia a les cases noves. El jurat desconeixia els autors de les propostes presentades i no se va conèixer la identitat del guanyador fins que el dibuix no fou elegit. Per tant el procés de selecció de la proposta guanyadora es va realitzar de manera totalment imparcial i transparent.

La Regidoria de Joventut agraeix enormement l'esforç i la il·lusió plasmada dels nostres joves, així com el seu interès per participar en aquest concurs. S'ha de remarcar que les idees amb les que el jurat es va trobar foren molt originals i molt significatives del que són les festes de Sant Jaume. Agraïm de tot cor tota aquesta participació, i esperam rebre idees dels joves més sovint.

El guanyador es va donar a conèixer dia 2 de juliol, així com estava establert a les bases.

Organització: Regidoria de Joventut de l'Ajuntament de Santanyí.

Ens agradaria que tothom el dia de la festa del 28 de juliol dugués aquesta camiseta, i també que se la posassim durant les festes.

La venda d'aquestes camisetes es durà a terme:

-Marga Obrador.

-Els dies de mercat, davant l'Ajuntament.

Antoni Estelrich Ballester, guanyador del concurs de camisetes Sant Jaume 2012

AJUNTAMENT DE SANTANYÍ
Plaça Major, 12
07650 - Santanyí
drigo@ajsantanyi.net

ACTA DE LLIURAMENT DEL XXVII PREMI BERNAT VIDAL I TOMÀS

Francesca M. Vidal Servera, com a secretària del jurat del XXVII Certamen de Poesia Bernat Vidal i Tomàs que organitza l'Ajuntament de Santanyí.

CERTIFIC:

Que el jurat del XXVII Premi de Poesia Bernat Vidal i Tomàs, format per Miquel Segura Aguiló, Antoni Vidal Ferrando i Pau Vadell i Vallbona es va reunir dia 10 d'abril de l'any 2012 i després de les oportunes deliberacions:

Va decidir premiar el recull Ara presentat sota el pseudònim **Alfred Costa** que una vegada oberta la plica ha correspost a Hilari de Cara Casaleiz

I, perquè així consti, expedesc aquest certificat.
Santanyí, 10 d'abril de 2012

La secretària: Francesca M. Vidal

Membres del jurat

A. Vidal Ferrando

Miquel Segura

Pau Vadell

Uns versos que s'inscriuen a la tinta santanyinera

Pau Vadell i Vallbona

El Bernat Vidal i Tomàs d'enguany arriba a la seva 27na edició. És un dels premis que ha assolit més prestigi dins l'àmbit del nostre país en llengua catalana. Un premi que ha guardonat a joves —un servidor en fou la prova ara fa 7 anys— i a plomes de primer ordre i que donem prestigi al guardó, com és el cas del guardonat d'avui: Hilari de Cara; la més sincera enhorabona.

Enguany es presentaren 47 originals, de moltíssimes procedències, de dins i fora Mallorca, de dins i fora del país i de dins i fora de l'Estat. I això és possible quan un premi és com ha de ser, just i net. Prova d'això és la renovació anual de tot el jurat, l'anonimat de tots els originals que es presenten i les deliberacions que fa el jurat el dia de la reunió fins a acomplir amb l'ardua tasca de triar. Enguany se'ns encomanà a Miquel Segura, Antoni Vidal Ferrando i un servidor.

Hem de tenir unes paraules també per l'editorial Moll, que amb la col·lecció *La Balanguera* de poesia ha aconseguit ser un referent en l'edició de poesia i, tot i les dificultats conjunturals actuals, publicarà si tot va bé, el volum guanyador d'aquesta edició, com porta fent des del primer ara fa 27 anys.

Com anunciava abans, Hilari de Cara va resultar el guanyador després d'obrir la plica. Va ser una gran sorpresa i ens va alegrar poder comptar amb un personatge així, bèstia poètica, lligat amb el nom de Santanyí. Hilari de Cara és de Portocristo, nascut a Melilla l'any 1945. És a part de poeta, professor de literatura anglosaxona, novel·lista, historiadore i doctor amb una tesi sobre el gran Quim Monzó. Ha publicat molt, dirigeix alguna col·lecció de narrativa i coordina moltes activitats culturals. Té un gran llibre que m'agrada molt *Bolero*, i ja havia arrelat per aquestes contrades, un dels seus poemaris es titula *Quadern des Llombards*, de 1992.

En aquesta ocasió s'havia presentat amb un recull titulat *Ara* i que per a la publicació el traduirà al llatí: "NUNC". El llibre és una visió molt realista, que expressa amb paraules molt senzilles i evidents, economitant-les i anant a l'essència, imatges noves i emocions. Un llenguatge fresc i novedós que explica una història d'amor acabada, finida un dia, però que intenta ser reviscuda vivència a vivència. Un gra darrerera l'altre fa el graner.

Hilari. L'enhorabona i per molts d'anys poguem tenir poesia i llengua pròpia i catalana amb què poder-la escriure.

(paraules pel lliurament del BVT 2012 a Hilari de Cara)

Les Cases Noves i la Bassa Juana

Cosme Aguiló

Quan l'any passat s'inaugurà la Casa de Cultura amb el nom de les Cases Noves, hi va haver gent que va dubtar de la legitimitat i l'autenticitat de tal topònim urbà. És bo que les persones no visquin excessivament abocades a la credulitat i que es posin en dubte les afirmacions d'altri, més si les coses no es veuen amb la claredat que pertoca. Ens hauríem d'avesar a qüestionar-ho quasi tot i a exigir diafanitat en tots els camps de les actuacions humanes. La ciència avança en aclarir les incerteses, una mena de farallons que s'alcen escumejants davant els remes de l'investigador.

Som parcialment responsable de la revitalització del nom, ara posat oficialment a l'edifici de les activitats culturals de la vila. Sembla que, amb el temps i palla d'ordi, he adquirit, sense esser vicari, una certa destresa en l'hàbit de batejar: he posat nom a conjunts musicals, a establiments comercials, a nombroses vies urbanes (no sempre amb el beneplàcit de tots els qui hi tenen estatge), a associacions culturals, i a éssers humans que, òbviament, no han estat engendrats —ho puc jurar— per obra i gràcia de qui subscriu. Així que, quan l'Ajuntament em consultà quin nom seria adient per al casal del costat de s'Aljub, vaig transitar per un camí orfe de reclaus, ja que no hi havia la més mínima necessitat d'inventar res ni d'expressar cap lòbul del cervell. El que passa és que, quan s'injecta nova saba a un topònim que es troba a les portes de l'oblit definitiu, la sorpresa s'apodera de l'ambient i les incredulitats es belluguen en les ments a ritme de samba: —«això no s'ha dit mai ses Cases Noves, sempre s'ha dit can Jaume Antoni!». Doncs, qui parla així l'erra de cap a peus, o ajusta la cronologia de l'adverbi només a la circumstància temporal de la seva vida. El fet que una persona no hagi sentit mai un nom determinat no vol dir altra cosa sinó que no el coneix. I res més. Estic ben segur que molts de santanyiners de tota la vida estan ben dejuns de denominacions populars (no oficials) de carrers i llocs que són d'aquí i ben nostres. Que valguin com a exemples el Carreró d'en Pinco, l'Entrada de Bilbao, el Carrer de sa Llivanya, el Carreró de na Marcelinga, o noms de cases urbanes com Cas Misser Mir, Ca s'Hoste, Ca n'Elet, Can Rua, Ca na Garró, la Posada de sa Punta, la Posada de Cabrera, etc, un etcètera amb més coaric que la miloca d'en Pomar.

El fet que una part de l'edifici fos propietat de can Jaume Antoni propicià que aquella ala estructural del buc fos reanomenada d'aquesta manera. El nom de les Cases Noves,

per a tot el conjunt, degué néixer en el segle XVIII, quan es va urbanitzar la part baixa de s'Aljub, abans ocupada per una bassa que motivà un plet llarguíssim entre l'Ajuntament i Mn. Nicolau Caldés, rector de la vila de Sant Joan. No és estrany que, essent un servidor nin, hagués sentit tal nom, una denominació que tota la vida m'ha estat ben familiar, per boca de la meva mare, ja que la tenc anotada entre les tres persones que me'l digueren. La coneixien també la mare del meu amic Joan Talaia i el clergue Mn. Joan Sales i estic segur que encara hi ha d'haver gent d'edat avançada que en ben sap la prima.

A finals de 1960, el bon amic el Dr. Vicenç M. Rosselló Verger, un savi mallorquí resident a València, va publicar en dues tongades un resum del plet que es va moure per causa de la Bassa Juana, que així es deia el lloc de la part baixa de la població en el qual s'emmagatzemava per escorrentia l'aigua que feia saragalls per la Costa d'en Verger i pel Carrer de Can Soler, una gran bassa en la qual rentaven les dones des de temps immemorial i que segons una de les parts del conflicte era motiu de sutzures, de presència d'amfibis (mirau per on avui seria un lloc digne de protecció, perquè els temps canvien) i de febres tercianes.

Les anomenades Cases Noves foren bastides damunt el solar de la Bassa Juana dels documents. Us preguntareu per què escrivim Juana i no Joana. Doncs pel fet que la denominació no té res a veure amb cap nom de dona i el mot Juana és aquí una evolució de jusana, així, amb una sola essa que representa una consonant sonora, tot i que l'adjectiu ara, normativament, sigui jussana, que vol dir 'de baix'. La susdita bassa estava a la part baixa de la població i, si hem de jutjar per les dues representacions cartogràfiques que en tenim (el pla de Berard, de circa 1790, i el pla que acompanya la documentació de Caldés), devia ser de planta rectangular i probablement artificial.

Diu el Dr. Rosselló Verger, i ho resumim del quinzenari Santanyí (núms. 76-77), que l'any 1765 se celebrà un consell municipal amb la participació de 140 veïns de la vila, perquè el tal Nicolau Caldés, pel seu compte i de nit, havia destruït la bassa, obrint-hi una síquia i fent que l'aigua derrenclís cap a la part baixa del Camp d'en Torrella. En el punt d'aigua, on seguit seguit les dones rentaven dins tres o quatre piques, s'abeurava el bestiar de la vila i el de fora vila, ja que per fer-ho en el pou públic de la Plaça Major calia pagar. Un informe de la junta de veïns assegurà que la bassa existia des de temps immemorial i que tots els veïns tenien una perfecta salut i acordà que l'adobàs qui l'havia destruïda, la voltàs de paret sota els propis auspicis i la posàs en condicions de ser netajada i buidada de manera periòdica. La prosperitat econòmica del moment havia fet que es començàs a urbanitzar la zona. El mateix capellà hi volia bastir una casa, que probablement és el bell edifici que avui coneixem amb el nom de can Colovet, que és una evolució de

Colauet (< Nicolauet) i transmet el prenom del clergue que en devia ser posseïdor. Després d'uns anys de repòs del plet, el 1772, l'aigua tornava a escassejar. Hi havia poques cisternes a la vila i els jurats projectaren dur l'aigua curiablancera del Pou del Rei fins a la vila. En són testimonis encara ara la Canal des Pou del Rei i els noms del Molí des Pont, el Pont d'en Bandera i la Plaça de la Canal. Es féu s'Aljub i es volia acabar la citada canal en la qual s'havia gastat un caramull de diners. L'any 1779, l'Ajuntament acordava reomplir la bassa d'aigua, cosa que impugnà davant el Real Acuerdo la família Caldés, a través d'un informe que deia que des que havia estat inutilitzada ja no hi havia tercianes, ni pudor, ni granots, ni calàpets. L'Ajuntament insistí que només hi havia dos pous potables (l'altre era l'anomenat Pou d'Allà Baix, ara cegat vora l'antic escorxador), vora els quals la gent feia llargues coes per obtenir aigua. Sorgiren opinions diverses entre els regidors. L'un al·legà que tant la Bassa Juana com la Bassa dels Ametlers (a la sortida del poble, prop de la Creu des Cementeri) eren pestilents i focus de tercianes; l'altre (març de 1787) manifestà que l'aigua era insuficient i que calia fer servir la bassa.

El procurador dels Caldés féu un informe que ara té valors novells, ja que ens fa saber que en les cases particulars hi havia 81 cisternes, sense comptar les començades, algunes de les quals s'omplien de l'aigua que venia del Pou del Rei. Hi havia també altres basses, com la del Molí d'en Mir (el molí que hi ha prop del sortidor de benzina), la d'en Llebau (a la sortida cap a s'Alqueria Blanca), un nom variable que ve del segle XIII, de l'anomenat Rafal de n'Arguimbau, la d'en Carxell (que perpetua el llinatge Creixell), la del Pou d'Allà Baix i la Bassa Seca, avui reblida, a la zona des Baladrar, a l'inici de la Quintana des Cementeri. Hi ha —segons el document— dos aljubs, ja que és a punt d'acabar-se el del Rector, on ara hi ha el menjador de Ca ses Monges (el lloc fa ben poc que encara es deia Clot des Rector, i abans Clos des Rector). S'afirma en el paper que és fals que l'aigua del pou de la vila es vengui, ja que no es venia, sinó que es llogava, des de temps remots, el treball de treure-la.

El procurador de l'Ajuntament informà en contra del Dr. Rafel Caldés i donà per bona la decisió del consell de veïns, però el 1790 hi hagué gent nova a la Sala que —volta vent, volta punta— trobà més adient usar la Bassa Seca, a l'entrada de les anomenades Garrigues Comunes, i la del Pou d'Allà Baix, per la qual cosa acordà vendre alguns solars en el terreny ocupat per la Bassa Juana i invertir els diners en la finalització de la canal del Pou del Rei. El fiscal, davant les contradiccions de l'Ajuntament, sol·licità una mà innocent demanant un informe al batle de Campos, el qual digué que en el mapa de la població presentat per Caldés faltava el pou de la plaça, en el qual hi havia gent llogada que treia aigua de dia i de nit. Així que, finalment, se subhastaren els solars per a edifi-

car-los amb l'obligació dels nous propietaris de reblir la part corresponent de la bassa.

Aquest és l'origen de ses Cases Noves, un edifici construït tot de nova planta damunt el solar de la Bassa Juana dels documents, un referent perdut de la proverbial escassetat d'aigua de la nostra població. «Santanyí, poca aigua i gens de vi», assevera el dictat tòpic, «Santanyí, aigua de bassa...» diu l'inici d'una cançó de la qual només coneixem el primer mot.

Reproduïm, pel seu interès en tota aquesta història, un dels documents (RA, 1787, núm. 31) presentats en nom de Rafel Caldés, rector de la vila de Sant Joan. Hi hem regularitzat l'accentuació, la puntuació i l'ús de les majúscules. A més, hi hem desenvolupat entre claudàtors algunes de les abreviatures i qualche caràcter omès. Els punts suspensius estan en el lloc de paraules que no hem sabut llegir.

Detall d'una planimetria de Santanyí, inclosa dins un expedient de sa Bassa Juana

Ex[celentísi]mo S[eñ]or

Antonio Cirer y Cardell, en nombre del Dr. Dn. Rafael Caldés, p[resb]ite[ro], natural de la villa de Santañy ..... traslado, que se ha conferido del informe dado por el ayuntamiento de dicha villa, en cumplimiento de lo mandado con Real Decreto de 27 del inmediato marzo, librado copia de mi pedimiento, digo q[u]e son insubsistentes, por funda-

dos en inciertos supuestos, los dos motivos q[u]e se proponen para descubrir la laguna llamada Juana, nº 2 del plan q[u]e acompaña, pretextando en la resolución de onze del propio mes, el uno, que es necesaria y el otro q[u]e no es nociva a la salud de los vezinos y ambos opuestos a los q[u]e persuadieron la determinación de 18 de julio de 1779.

La necesidad de la laguna es figurada, pues, a más de los dos pozos q[u]e expresa el informe, se cuentan en el poblado, en las casas de los particulares, ochenta y una cisternas, sin poner la consideración en muchas que se han empezado y en otras que están para concluirse, de las cuales unas se llenan de las aguas del pozo llamado del Rey, distante de la villa unos tres quartos de hora, q[u]e es de buena calidad, como se confiesa, y otras de las lluvias, q[u]e no solo sirven para el surtimiento de los dueños, sino también de los vezinos. Ay, sin las lagunas notadas en los nos 1, 4, 5, 6, 7 y 8 q[u]e son no muy distantes, principalmente las de los nos 4, 5, 6 y 7, dos aljibes grandes, uno q[u]e está ya a punto de concluirse, q[u]e es el nº 8 y otro común, q[u]e es el de nº 3, q[u]e se calla en el informe, construida a la expresada laguna Juana, de treinta y dos pasos de largo, de ocho de largo y de treinta y dos palmos de profundidad, q[u]e se llena de las aguas del referido pozo del Rey y quando no estuviese abastado el paisanaje, lo q[u]e se niega, puede construirse otro alguibe de mucha extensión y a poco coste componerse la laguna d'en Carxell, de nº 7, q[u]e se llenará de la agua del pozo del Rey, por pasar por la misma q[u]e la conduce al aljibe de nº 3, la q[u]e por distar del poblado ciento y cinquenta pasos, no será nociva a la salud y por ser en el verano copiosa el agua, q[u]e aún en el año pasado con tanta escasez como se pinta corrió hasta el mes de mayo, inclusive podría llenarse sin dificultad.

Equivoca el ayuntamiento el hecho y calla la verdad, exponiendo q[u]e la agua del pozo de dentro la villa es tan escasa que se vende en el verano y ordinariamente se pagan ocho o nueve quartos al mes por cada cabeza de ganado mayor que va a beber en dicho pozo, pues no se vende la agua, sino que solamente se arrienda el sacarla, como desde tiempo immemorial y quando estaba descubierta la laguna Juana se ha executado y se practica en otras villas. Si el cubrimiento de la laguna Juana huviese ocasionado la venta de la agua q[u]e se idea, tendría el ayuntamiento alguna disculpa, pero, practicandose el arriendo de sacarla quando estava descubierta, a ciegas camina y errando la senda se precipita.

Informa que el año 1763 Nicolás Caldés pretendió, por su propia autoridad, romper de noche y a escondidas la laguna, haciendo un desagadero por el qual salia el agua y representando el ayuntamiento a V[uestra]. Ex[celencia] el atentado se mandó con R[ea]l Decreto de 7 de octubre de 1763 q[u]e se tuviese un Consejo General, q[u]e en

efecto se celebró en 12 set[iembre] de 1765 con ciento y cuarenta personas y habiéndose resuelto q[u]e se pusiese la balsa en su pristino estado a costas del mismo Caldés se aprobó por V[uestra]. Ex[celencia] la determinación. Pero, ni consta del atentado, ni se ha producido el Real Decreto q[u]e debía custodiarse en el archivo de aquella Universidad y ponerse por cabecera del Consejo General, lo q[u]e conense o q[u]e se pretexta o que no se explica en términos q[u]e favorezcan al ayuntamiento, ni se ..... que fuese aprobada por V[uestra]. Ex[celencia] el consejo que se dize celebrado en 12 de set[iembre] de 1765, un año y onze meses después de mandado y que se llama general quando no consta de las circunstancias que se exigen y compuesto de ciento y quarenta personas que por saber solamente dos escribir indica quales serian sus talentos, quando en la villa existen dos mil ochocientos sinquenta y dos personas y lo peor es que no se expresan sus nombres, ni se ha presentado testimonio de la sentencia definitiva q[u]e se pronunció en la causa sobre dicho atentado, q[u]e se supone pendía ante V[uestra]. Ex[celencia] en la junta de 11 del inmediato marzo, como indican las palabras Sobre lo que se movió causa hasta la Real Audiencia de este Reyno está visto lo alegado por una y otra parte mand[o] de convocar el Pueblo, en cuyos términos, qué credito merece el ayuntamiento? Qué disculpa funda? Qué prueba convincente u consistente administra?

Fundará su dicho en las narrativas de las Juntas de 12 de set[iembre] de 1765 i de 11 de marzo último? Si así es, se equivoca, pues es sentado que no se crehe al referente a[I] no constar del ....., ni las citadas Juntas pruevan, no solo en la parte relativa, si aún en todo su contenido, porque el R[ea]l Decreto y la aprobación que refieren son partes de las mismas referentes y por consiguiente, sin su presentación, no son integramente producidas y por lo mismo no hazen prueba alguna.

Si Nicolás Caldés, en el año 1763, huviese cometido el atentado que se pretexta, tanto si la laguna era necesaria, o nociva, como si no lo era, se huviera mandado reponer a sus costas, pues los atentados por ninguna causa pueden dexarse de purgar y de ello no se sigue quanto projeta [sic] el Ayuntamiento favorable a sus ideas.

¿Como se había de atrever aquel Ayuntamiento en el año de 1779 a cerrar dicha laguna por mal sana y tercianaria e innecesaria, si antes V[uestra]. Ex[celencia] huviese mandado que se mantuviese abierta? ¿Como no se habrían oydo los clamores q[u]e ahora se figuran, quando por reciente la orden q[u]e se idea más a la zazón se habría tenido presente que no siete años después? ¿Como los mismos q[u]e ahora se jactan de zelar el bien público habrían callado, teniendo derecho de clamar? ¿No es todo esto argumento de una ficción? No dexará de confessarlo el que, libre de preocupaciones populares, se gobierne por la razón.

Aunque en los años de 1763 y de 1765 huviesse sido necessaria la laguna, no lo era ya en el año de 1779 en q[u]e se acordó el cubrirla, porque en los primeros años no entraba en la villa la agua del pozo llamado del Rey, ni se havia construido el aljibe de nº 3; en el último, pero, ya estava éste concluido y conducida la agua por una canal que pasa por medio de la villa y si desde entonces se ha visto en el verano falta de agua ha sido por no haver llovido en el invierno y la misma se huviera experimentado existiendo la laguna, como la han sentido otras villas, porque por la referida falta no se huviera llenado, como no se llenaron las otras.

Recogía la balsa la avenida de las aguas q[u]e con su declive arrestaban toda la escoria que aumentaban las inmundicias de las coladas que en ella se lavaban, como se confiesa en el informe, y quedando pantanadas se corrompían a los rigores del sol, producían infectos y despedían un hedor que al paso de que era intol-lerable inficionaba los ayres y apestava los vezinos, lo que no se niega en la Junta de 11 del inmediato marzo. Obviar este daño tan pernicioso a la salud, al paso de que ya no era necessaria, fue el fin q[u]e se tuvo en la junta de 18 de julio de 1779, en q[u]e se acordó el cubrirla y en efecto se consiguió, pues luego de cubierta no se percibió jamás hediondez alguna y cessó aquella constel-lación de tercianas q[u]e annualmente experimentava el vissindario.

Por más q[u]e se intente cubrir lo nocivo y perjuyzial q[u]e es a la salud el descubrimiento, siempre se translucirá y quantos medios se han propuesto en la Junta no son suficientes para precaver la corrupción q[u]e ha de causar el sol, antes bien, la pared con q[u]e se idea circuir, como impedirá la ventilación del ayre, motivará más presto la hediondez y limo, no permitiendo lo llano del terreno el que se vacíe medio palmo y, por no fluir el pozo en el verano, no podrá llenarse quando se quiera y a su consecuencia se experimentará la misma falta de agua y si bien en la misma Junta se supone q[u]e dos médicos concordaron que no seria perniciosa a la salud, la laguna, pero, a más, q[u]e no dieron su parecer como devían, por el interés de tener en que exercitar su ofici[o], al paso que tienen su habitación distante, temer, el uno, q[u]e no se le quiten las 80! de la conducta y desear, el otro, q[u]e se le den, no son atendibles, como es de relevancia, la visura de los zeladores de la morbería, o Junta de Sanidad de esta capital a dicho fin destinados, que tengo ..... Y q[u]e es el medio más apto para la averiguación y tan privilegiado que en qualquiera parte del juyzio puede pedirse y en q[u]e insisto repitiendo la instancia más formal.

Es verdad que la laguna, de tiempo immemorial, se hallava construida, pero con la diferencia que quando se hizo estava distante del poblado, pues éste terminava en la calle de nº 9 y al presente está en medio del mismo, por las muchas casas q[u]e desde en-

tonces se han edificado de nuevo y que se desean construir, pues ay tres familias que a dicho fin piden su terreno, cuyo ensanche redunda en notable utilidad del público y q[u]e impediría el descubrimiento ideado.

Para verificar que no es necessaria la laguna y confirmar las narrativas en q[u]e se apoya este extremo, por ser la visura solicitada el medio para aclarar quan perjuyzial sea a la salud el descubrirla aún en los medios q[u]e se idean, formo los capítulos siguientes, con las salvedades y protestas q[u]e me favorezcan en Drecho y del mejor modo haya lugar:

Primo, pongo q[u]e dentro el poblado de la villa de Santañí ay en casas de particulares ochenta y una cisternas, sin contar muchas q[u]e se han empezado y otras q[u]e están para concluirse, de las quales unas se llenan de las aguas del pozo llamado del Rey y otras de las lluvias y no solo sirven para el surtimiento de sus dueños, sino también de los vezinos. Ay un aljibe grande que está para concluirse y otro común de treinta y dos pasos de largo, de ocho de largo y de treinta y dos palmos de profundo, un pozo común y otro distante de la villa un quarto de hora y con esto está suficientemente surtido el paysanaje y es verdad.

Segundo, pongo que en los años de 1763 y 1765 no entraba la agua del pozo del Rey en la villa y en el año de 1779 ya se havia conducido y es verdad.

Tertio, pongo q[u]e la agua del Pozo del Rey es copiosa en el invierno y suficiente para llenar tres algibes más del mismo ámbito de los dos construidos y hai lugar proporcionado para edificarlos y es verdad.

Quarto, pongo que la balsa llamada d'en Carchell a poco coste puede componerse y llenarse de las aguas del dicho pozo, por pasar la canal que la conduce al algibe común por la mesma y no será nociva a la salud, por distar ciento sinquenta pasos del poblado y es verdad.

Quinto, pongo q[u]e no se vende la agua del pozo scito dentro la villa, sino q[u]e solamente se arrienda el sacarla, como desde tiempo immemorial y quando estava descubierta la laguna Juana se ha practicado cada año y es verdad.

Sexto, pongo que se construyó la laguna Juana fuera del poblado y al presente está en medio del mismo, por las muchas casas que posteriormente se han edificado de nuevo en su contorno y es verdad.

Séptimo, pongo q[u]e diferentes familias piden el terreno de la laguna Juana para construir casas en éi y es verdad.

Octavo, pongo que en dicha laguna parava toda la escoria de la villa y las inmundicias de las coladas, que la agua se corrompía, producía limo, zapos, ranas, sabandijas y

otros inmundos animales, despedía un hedor intolerable y causava tersianas y es verdad.

Nono, pongo que después de cubierta no se experimentó la terrible annual con[s]telación de tersianas q[u]e sentían los vezinos y es verdad.

Sobre cuyos capítulos pido se mande se presten las respuestas personales baxo de juramento y en la forma de estilo ante el presente Actuario y para la prueba de los q[u]e se dexarán de reconocer se dé lugar al examen de los testigos que presentaré y se mande la expresada visura en la forma de derecho y estilo y para ello se libren las órdenes necesarias q[u]e es just... que pido omni ett pdo ett.

Dr. Dn. Ant[oni]o Fornari y Bibiloni

Ant[oni]o Cirer y Cardell

Palma, 10 de mayo de 1787

Por presentados, Traslado y pase a la Sala del Civil, sin turno

PRESSUPOST CONSOLIDAT DE L'AJUNTAMENT DE SANTANYÍ - ANY 2012

DESPESES

CAPITOL I:	Despeses de personal	5.680.600,00
CAPITOL II:	Despeses en béns i serveis	8.032.618,12
CAPITOL III:	Despeses financeres	253.000,00
CAPITOL IV:	Transferències corrents	1.664.729,07
CAPITOL VI:	Inversions reals	56.000,00
CAPITOL VII:	Transferències de capital	201.900,87
CAPITOL VIII:	Actius financers	0,00
CAPITOL IX:	Passius financers	1.391.151,94
Total	.....	17.280.000,00

INGRESSOS

CAPITOL I:	Imposts directes	8.730.700,00
CAPITOL II:	Imposts indirectes	501.000,00
CAPITOL III:	Taxes, preus públics i altres ingressos	4.130.090,1448
CAPITOL IV:	Transferències corrents	2.481.100,00
CAPITOL V:	Ingressos patrimonials	655.600,00
CAPITOL VI:	Alienació d'inversions reals	0,00
CAPITOL VII:	Transferències de capital	781.509,86
CAPITOL VIII:	Actius financers	0,00
CAPITOL IX:	Passius financers	0,00
Total	.....	17.280.000,00

ANY 2011

DEMOGRAFIA

Naixements	112
Matrimonis	40
Defuncions	66

PADRÓ D'HABITANTS

S'Alqueria Blanca	1.176
Cala d'Or	4.876
Cala Figuera	795
Cala Llombards	471
Cala Santanyí	627
Calonge	1.049
Es Cap des Moro	137
Es Llombards	679
Portopetro	866
Santanyí	3.945
TOTAL	14.621

(31-12-2011)

DEMOGRAFIA

Populació total: 14.521

Populació censada: 14.521

Populació estimada: 14.521

PADRE D'HABITANTS

Espanyols: 14.521

Extranjeros: 0

Extranjeros de la UE: 0

Extranjeros de fuera de la UE: 0

Extranjeros de la UE: 0

Extranjeros de fuera de la UE: 0

Extranjeros de la UE: 0

Extranjeros de fuera de la UE: 0

Extranjeros de la UE: 0

Extranjeros de fuera de la UE: 0

Extranjeros de la UE: 0

Extranjeros de fuera de la UE: 0

SANTANYÍ RÀDIO 107.3FM

am
santanyí
ES CÒPIA
DIGITALITZADA

Ajuntament de Santanyí
Regidoria de Festes